

FINA RIFÀ, il·lustradora

LES PRIMERES GALERES D'OR, ESCRITES A MÀ PER

Il·lustració de Fina Rifà. *Tula, la tortuga*. La Galera

M. Àngels Ollé és l'autora de molts dels primers llibres de La Galera, contes que van marcar els inicis de l'editorial pel seu estil entre poètic i irònic. Aquests contes sempre m'han atret per la seva originalitat, sense desvincular-se del ritme i del joc de paraules de la rondalística i dels clàssics. Els seus lectors els recorden.

La Galera es va iniciar l'any 1963, i M. Àngels Ollé en aquests anys feia de professora de socials a Talitha; havia acabat la llicenciatura. A l'escola va coincidir amb Andreu Dòria, que necessitava parer per iniciar una editorial per a nens i joves, i també amb Marta Mata, que entre altres coses es preocupava per la lectura i la biblioteca a l'escola. A M. Àngels Ollé li agradava escriure. Per part de tots tres, i de més gent de Talitha, hi havia una preocupació per la falta de literatura infantil en català que respongués als interessos del moment. Això va portar que tots fessin punta al llapis i que reunís darrere reu-nió s'iniciés l'aventura literària.

He escollit cinc dels primers volums per parlar-ne: **Tres avions amics** (1963), **El meu pardal** (1964), **Brillant, el tren que va salvar una vaca** (1964), **Tula, la tortuga** (1964) i **El vaixell bromista** (1965). Tots cinc, amb text d'Ollé, omplen aquests inicis de La Galera de manera peculiar. Els protagonistes de tres dels contes volen, naveguen, corren per les vies i tenen sentiments, per això es posen d'acord entre ells, fan bromes i comparteixen il·lusions... Els altres dos estan protagonitzats per nens amics d'unes bestioles: uns i altres s'observen, dialoguen, es preocupen per l'altre i busquen la millor solució.

Ollé comenta que no es feia res a la babalà: quina història? Amb quins dibuixos? Amb quin tipus de lletra? I també per necessitat de les escoles s'hi van afegir complements, com una cançó, una dita, vocabulari... Tots aquells afegits, que llavors semblaven útils, van contribuir a fer que posteriorment es considerés aquests llibres massa didàctics, i això va fer que es menystingués la importància del conte i la seva qualitat innegable.

ELS CONTES.....

Tres avions amics i **El vaixell bromista** tenen com a protagonistes uns mitjans de transport que tenen personalitat, pensen i dialoguen. A **Els tres avions**, les naus protagonistes col·laboren en el muntatge d'un circ. Els humans queden petits davant l'empenta dels avions –un de gran, un de mitjà i un de petit–, que actuen i aconsegueixen bons resultats. Tots

M. ÀNGELS OLLÉ

tres parlen d'una manera clara i ben construïda. En **El vaixell bromista**, la petita aventura naturalment passa a mar, protagonitzada per un gran vaixell que, segons el conte, «podia dur ben bé deu bous, trenta bens, seixanta gallines, o bé deu homes, trenta nens, seixanta maletes...», una manera precisa que els lectors es facin càrrec de la seva capacitat. La narració es basa en les seves petites bromes.

Els dos llibres estan molt il·lustrats: **Tres avions amics** per Antoni Bassó, realista i fruit d'una mà més dedicada a altres opcions plàstiques, però que va col·laborar generosament en el projecte, i **El vaixell bromista**, per M. Lluïsa Jover, que estava als inicis de la seva carrera com a il·lustradora; la tècnica mixta amb ploma, pintura i collage ja oferia un toc molt personal i atractiu. Cal remarcar la llibertat de compaginació de tots dos volums.

El meu pardal i **Tula, la tortuga** són dos contes molt poètics, atractius pel ritme en el diàleg entre els nens i l'animaló, uns protagonistes amb els sentiments a flor de pell. Els adults, uns bons secundaris, hi col·laboren amb la seva presència tranquil·la. Tots dos volums tenen les il·lustracions molt compenetrades amb el text, que no és una narració qualsevol: M. Àngels Ollé va saber donar el to adequat als personatges, amb ritmes que ajuden a llegir i recordar, i Pilarín Bayés començava a il·lustrar, i en dibuixar **El meu pardal** va crear uns personatges d'expressió lliure i moderna amb ploma i anilines que captivaven la mirada del lector. ¿Qui s'atreveria amb els colls de girafa de la mare, la tia i l'àvia de la nena? Cal remarcar les zones lliures, blanques, que ajuden a situar-se en ple hivern. **Tula, la tortuga** va ser el primer conte que vaig il·lustrar. La col·laboració entre M. Àngels Ollé i jo va ser tan estreta que va donar peu a una narració en què sovint les il·lustracions fan de text. Vaig treballar amb ploma i aquarel·les. La línia era senzilla, i la composició, molt lliure seguint el ritme del conte.

Finalment, a **Brillant, el tren que va salvar una vaca** hi surten elements dels altres contes: el tren, el maquinista, els passatgers, el nen, la vaca... Hi ha un terrabastall i sembla que la narració acabi malament, però el nen posa les coses al seu lloc: «Mare, em penso que és Brillant... el que va salvar la vaca!» Bartomeu Massot l'il·lustra pictòricament amb ceres de colors vius, de manera molt lliure. Aquells dibuixos que semblava que no s'entendrien van entrar perfectament dins l'imaginari dels lectors.

Van ser uns bons inicis per a La Galera, i la gran col·laboració de M. Àngels Ollé va donar el to a tots els que en aquells anys vam estar a l'entorn de les primeres Galeres d'or.

Editats per La Galera, de dalt a baix:
Il·lustració de M. Lluïsa Jover. **El vaixell bromista**.
Il·lustració de Pilarín Bayés. **El meu pardal**.
Il·lustració de Bartomeu Massot. **Brillant, el tren que va salvar una vaca**.
Il·lustració d'Antoni Bassó. **Tres avions amics**.